



Annales

Instituti

Archaeologici

XI - 2015

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Tehničke urednice/Technical editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Ivana Majer (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institut of archaeology, Zagreb 2015.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin i Opatovac, probna arheološka istraživanja višeslojnih nalazišta 2014. godine
- 14** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin, arheološka istraživanja stariježeljeznodobnog groblja u Podunavlju 2014. godine
- 18** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2014. godine
- 23** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, zaštitna istraživanja prapovijesnog i srednjovjekovnog nalazišta AN 2A na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj 2014. godine
- 28** **Siniša Krznar**
- Arheološko istraživanje lokaliteta AN 8 Donji Miholjac – Goračka
- 33** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2014. godine
- 38** **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2014. godine
- 43** **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2014. godini
- 46** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
- Dolina, istraživanje kasnobrončanodobnog groblja pod tumulima 2014. godine
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Arheološki ostaci triju naselja na Sušinama u Virju
- 54** **Siniša Krznar**
- Nova sezona istraživanja lokaliteta Torčec – Cirkvišće

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin and Opatovac, trial research of multilayered sites in 2014*
- 14** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin, archaeological research of an Early Iron Age cemetery in Danube region, 2014*
- 18** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
- Research results from Batina – Sredno site in 2014*
- 23** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, rescue excavations of the prehistoric and medieval site AN 2A on the A5 highway, Beli Manastir-Osijek-Svilaj section in 2014*
- 28** **Siniša Krznar**
- Archaeological research of AN 8 - Donji Miholjac – Goračka site*
- 33** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2014*
- 38** **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica - Sjenjak 2014*
- 43** **Marko Dizdar**
- Research results from the La Tène cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2014*
- 46** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
- Dolina, research of the Late Bronze Age tumulus cemetery in 2014*
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Archaeological remains of three settlements on Sušine in Virje*
- 54** **Siniša Krznar**
- New season of research at the Torčec-Cirkvišće site*

59 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović

Rezultati arheološkog iskopavanja lokaliteta Kalnik – Igrišće 2014. godine

59 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović

Results of archaeological excavation from Kalnik – Igrišće site in 2014

63 **Tatjana Tkalčec**

Novi pogledi na stara obrambena zdanja: burg Vrbovec u Klenovcu Humskom, arheološka istraživanja 2014. godine

63 **Tatjana Tkalčec**

New perspectives on ancient fortifications: Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological investigations in 2014

74 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra

Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – Ad turre: obrada nalaza 2014. godine i izložba 845°C Ad turre (Muzej grada Crikvenice)

74 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra

Systematic research of Crikvenica – Ad turre site: analysis of finds in 2014 and the 845°C Ad Turre exhibition (Museum of Crikvenica)

77 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra

Istraživanje regionalne antičke keramičarske proizvodnje i organizacija III. međunarodnoga arheološkog kolokvija Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Crikvenica 2014. (Hrvatska zaklada za znanost, projekt RED)

77 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra

Research in ancient regional pottery production and organization of the Third International Archaeological Colloquium "Roman pottery and glass manufactures. Production and trade in the Adriatic region", Crikvenica 2014 (HRZZ Croatian Science Foundation, Project RED)

80 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra

Geofizička istraživanja antičkih struktura u uvali Mahučina na otoku Rabu (općina Lopar) 2014. godine (projekt RED, Hrvatska zaklada za znanost)

80 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra

Geophysical survey of ancient structures in Mahučina Bay on the Island of Rab (Lopar municipality), 2014 (HRZZ, Croatian Science Foundation, Project RED)

83 **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol

Rezultati probnih iskopavanja na gradini Svete Trojice 2014. godine

83 **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol

Results of trial excavations at Sveta Trojica hillfort in 2014

87 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2014. godine

87 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay at the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2014

Terenski pregledi

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Rezultati terenskog pregleda općine Koška 2014. godine

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Prikaz rezultata prve faze sustavnoga terenskog pregleda gornje Podravine

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Terenski pregled predjela desne obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Terenski pregled okolice grada Vrbovca tijekom 2014. godine, Zagrebačka županija

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Projekt Arheološka topografija otoka Raba – rezultati terenskog pregleda na području grada Raba u 2014. godini i izložba Arheološka topografija: putovanje kroz prošlost Lopara

Zračna arheologija

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

141-148

Field Surveys

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Results of a field survey of Koška municipality in 2014

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Presentation of results of the first stage of systematic field survey of Upper Podravina (Drava valley)

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Field survey of the right bank of Glogovnica's midstream (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Field survey of the area surrounding Vrbovec, Zagrebačka County, 2014

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Project Archaeological topography of the Island of Rab – results of field survey in the City of Rab area in 2014 and exhibition Archaeological topography: a journey through the history of Lopar

Aerial archaeology

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

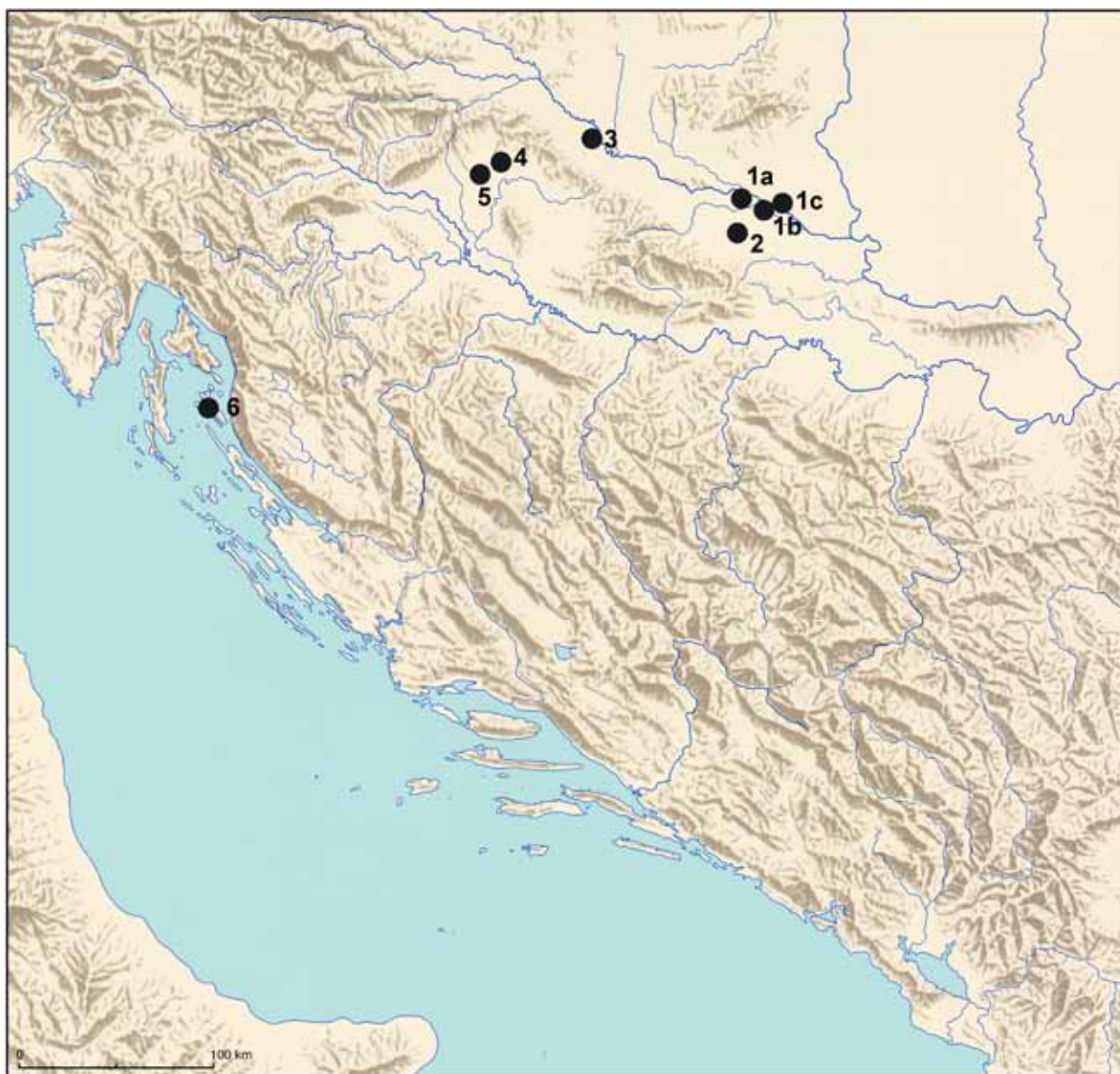
Aerial archaeology in eastern Slavonia in 2014

Additional scientific activity of the Institute

141-148

Terenski pregledi

Field Surveys



1. Općine Belišće (1a), Marijanci (1b) i Donji Miholjac (1c)
2. Općina Koška
3. Gornja Podravina – Hlebine
4. Dolina Glogovnice
5. Vrbovec
6. Rab

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities

Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg

Primljeno: 25. 8. 2015.
Prihvaćeno: 7. 9. 2015.

Institut za arheologiju iz Zagreba započeo je 2014. godine projekt sistematskoga terenskog pregleda općine Donji Miholjac i susjednih općina. Projekt je započet s ciljem da se dobiju bolji uvid u obrasce naseljavanja ovog područja kroz sva arheološka razdoblja i mikrotopografija ovog dijela Podravine.

Ključne riječi: Belišće, Marijanci, Donji Miholjac, rekognosciranje, prapovijest, srednji vijek
Key words: Belišće, Marijanci, Donji Miholjac, field survey, Prehistory, Roman period, Middle Ages

Institut za arheologiju započeo je 2014. godine projekt arheološkog rekognosciranja prostora općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac. Projekt je realiziran sredstvima Ministarstva kulture RH i Instituta za arheologiju. Istraživanje je obavljeno tijekom listopada i studenoga 2014. temeljem rješenja Ministarstva kulture RH, Konzervatorskog odjela u Osijeku (klasa: UP/I-612-08/14-08/0493, ur. broj: 532-04-02-05/01-14-04). Uz voditelja projekta dr. sc. Hrvoja Kalafatića, u istraživanjima je sudjelovao dr. sc. Bartul Šiljeg, te četiri tehnička suradnika.

Dijelovi općina Belišće, Marijanci i Belišće uz rijeku Dravu bili su atraktivno i zanimljivo područje za naseljavanje od najranijih razdoblja ljudske civilizacije do danas. Pogodna geomorfološka podloga odlikuje se u brojnim pleistocenskim terasama i gredama iznad rijeke Drave s plodnim tlom koje su istodobno pružale zaštitu od sezonskih poplava koje su se redovito događale u vrijeme dok tok Drave nije bio reguliran nasipima. Današnja manja gustoća naseljenosti područja neposredno uz rijeku Dravu posljedica je ljudske prilagodbe riječnim fluktuacijama i pogodna okolnost za sveobuhvatno arheološko istraživanje navedenih općina koje bi omogućilo otkrivanje obrazaca naseljavanja i korištenja prostora uz rijeku.

Ovogodišnja istraživanja imala su naglasak na području južnog prostora navedenih općina na prostoru sjeverno od rijeke Vučice koji svojim nizinskim reljefom ne izgleda osobito privlačno za trajno naseljavanje u vremenima prije regulacije vodotoka i upravljanja plavljenjima. Unatoč tim, na prvi pogled, nepovoljnim uvjetima trajnog naseljavanja, u ovogodišnjim istraživanjima otkriveno je nekoliko novih, dosad nepoznatih lokaliteta od kojih neki imaju karakter trajnih i stalnih naselja. U nastavku donosimo pregled lokaliteta s preliminarno obrađenim rezultatima.

1. Marjanski Ivanovci – Žagrovac

Ovaj se lokalitet izdvaja svojom veličinom, brojem površinskih nalaza i kompleksnom strukturom.

Uočen je još prilikom daljinske interpretacije satelitskih i avionskih snimaka (sl. 13) područja obuhvaćenog istraživanjima

ma i nalazi se sjeverozapadno od naselja Marjanski Ivanovci na k. č. br. 1590 KO Marijanci. Na lokalitetu je prikupljena veća količina nalaza iz prapovijesti (sl. 4), rimskog razdoblja (sl. 3) i srednjeg vijeka (sl. 2). Prikupljena šljaka (sl. 5) upućuje na postojanje radioničkog središta, vjerojatno u srednjem vijeku, jer se nalazi šljake poklapaju s nalazima srednjovjekovne keramike. Brojni litički artefakti i fragment polirane kamene sjekire (sl. 6) ukazuju na neolitičko naselje. U sadašnjem stanju istraženosti teško je precizirati pripada li opkop oko lokaliteta neolitik ili je dio srednjovjekovnog naselja.

2. Bocanjevci – Otok

Položaj s mogućim lokalitetom nalazi se južno od naselja Bocanjevci na povišenom položaju koji čini meandar vodotoka (sl. 10). Na položaju na k. č. br. 630 KO Bocanjevci pronađen je fragment prapovijesne keramike i obrađeni kamen (sl. 7). Terenski je pregled obavljen na oranici na kojoj je neposredno prije skinut kukuruz, pa vidljivost tla i nalaza nije bila idealna. Potrebno je ponavljanje terenskog pregleda za definitivno potvrđivanje postojanja lokaliteta.

3. Bocanjevci – Pašnik

Položaj s mogućim lokalitetom nalazi se južno od naselja Bocanjevci na povišenom položaju koji čini izraženi meandar starog vodotoka (sl. 11) u kojem se još uvijek skuplja voda. Na položaju na k. č. br. 794 KO Bocanjevci pronađeno je više malih fragmenata prapovijesne keramike i mala količina litičkih artefakata (sl. 8). Terenski je pregled obavljen na oranici na kojoj je bio kukuruz, pa vidljivost tla i nalaza nije bila idealna. Potrebno je ponavljanje terenskog pregleda za definitivno potvrđivanje postojanja lokaliteta.

4. Bocanjevci – Suvar

Položaj s mogućim lokalitetom nalazi se zapadno od naselja Bocanjevci na blago povišenom položaju (sl. 12). Na položaju na k. č. br. 149 KO Bocanjevci pronađeno je više fragmenata keramike (sl. 9). Terenski je pregled obavljen na oranici obrasloj

vegetacijom nakon obrade zemlje, pa vidljivost tla i nalaza nije bila idealna. Potrebno je ponavljanje terenskog pregleda za definitivno potvrđivanje postojanja lokaliteta.

ZAKLJUČAK

Prvi rezultati ovogodišnje sezone terenskog pregleda jasno pokazuju da su nizinski, plavni prostori općina Donji Miholjac, Marijanci i Belišće, koji na prvi pogled izgledaju manje povoljni za trajno naseljavanje, ipak bili naseljavani kroz sva arheološka razdoblja, a detaljan uvid i analize pokazat će sve značajke toga naseljavanja. Upotreba daljinske interpretacije i zračnih snima-

ka uvelike pomaže u analizi krajolika i obrazaca naseljavanja u krajoliku.

Summary

In 2014 the Institute of Archaeology from Zagreb started a project of systematic archaeological field survey of Donji Miholjac and surrounding municipalities. The project's objective is to give better insight into the settlement pattern of that area through archaeological periods, in order to create a micro-topography of this part of River Drava Basin.



Sl. 1. Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Fragment brončanog predmeta (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 1 *Marjanski Ivanovci-Žagrovac – The fragment of bronze artefact (photo by: B. Šiljeg)*



Sl. 3. Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Rimska keramika (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 3 *Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Roman pottery (photo by: B. Šiljeg)*



Sl. 2. Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Srednjovjekovna keramika (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 2 *Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Medieval pottery (photo by: B. Šiljeg)*



Sl. 4. Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Prapovijesna keramika (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 4 *Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Prehistoric pottery (photo by: B. Šiljeg)*



Sl. 5. Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Šljaka i kamen s lokaliteta (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 5 Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Slag and stone from the site (photo by: B. Šiljeg)



Sl. 6. Marjanski Ivanovci-Žagrovac – Fragment glačane kamene sjekire (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 6 Marjanski Ivanovci-Žagrovac – The fragment of polished stone axe (photo by: B. Šiljeg)



Sl. 7. Bocanjevci-Otok (1) – Fragment glačane kamene sjekire i fragment prapovijesne keramike (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 7 Bocanjevci-Otok (1) – The fragment of polished stone axe and prehistoric pottery (photo by: B. Šiljeg)



Sl. 8. Bocanjevci-Pašnik (2) – Prapovijesna keramika i litički artefakti (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 8 Bocanjevci-Pašnik (2) – Prehistoric pottery and lithic artefacts (photo by: B. Šiljeg)



Sl. 9. Bocanjevci-Suvar (4) – Prapovijesna keramika (snimio: B.Šiljeg)

Fig. 9 Bocanjevci-Suvar (4) – Prehistoric pottery (photo by: B. Šiljeg)



Sl. 10. Bocanjevci-Otok (1) (prema Google Earth).

Fig. 10 Bocanjevci-Otok (1) (according to Google Earth).



Sl. 11. Bocanjevci-Pašnik (2) (prema Google Earth).

Fig. 11 Bocanjevci-Pašnik (2) (according to Google Earth).



Sl. 12. Bocanjevi-Suvar (3) (prema Google Earth).

Fig. 12 Bocanjevi-Suvar (3) (according to Google Earth).



Sl. 13. Lokalitet Marjanski Ivanovci-Zagrovac s vidljivim položajem kružnog jarka oko lokaliteta i mogućim dvostrukim jarkom.

Fig. 13 The site Marjanski Ivanovci-Zagrovac with visible position circular ditch around the site and the possible double ditches (according to Google Earth).

